

Textil, sklo, železnice i lyže. Za svůj rozkvět vděčí Krkonoše Harrachům

14. 03. 2023 12:43

Jeden z nejvýznamnějších šlechtických rodů v české historii. To jsou Harrachové – rakouský šlechtický rod českého původu. Národní památkový ústav přišel letos s 13. ročníkem projektu Po stopách šlechtických rodů s podtitulem Harrachové – vznešenost zavazuje. Jeho cílem je představit tento rod a jeho zásluhy, mimo jiné i o rozvoj oblasti Krkonoš.

Letošek je rokem významných harrachovských jubileí: před 400 lety nastoupil Arnošt Vojtěch z Harrachu na pražský arcibiskupský stolec a zároveň uběhlo 400 let od sňatku Isabely Kateřiny s vévodou Albrechtem z Valdštejna. V letošním roce se také připomíná 70 let od zpřístupnění zámku Hrádek u Nechanic, který dříve sloužilo jako letní sídlo šlechtického rodu.

Historie rodu Harrachů sahá až do 14. století. Jeho hlavní postavou se stal Albrecht z Valdštejna. Vévoda byl ženatý dvakrát. Jeho první chotí byla bohatá moravská šlechtična Lukrécie Nekšovna, a právě díky tomuto sňatku získal vévoda svůj majetek, který byl vstupním kapitálem pro jeho válečné podnikání. Po pěti letech manželství Lukrécie zemřela a do nejvyšších pater šlechty se vévoda dostal sňatkem s Isabelou Kateřinou z Harrachu.

Jednotliví členové šlechtického rodu svými znalostmi a schopnostmi přispívali k rozvoji Krkonoš. Ferdinand Bonaventura (1636–1742) zakoupil panství Jilemnice a spojením s Brannou vytvořil silné a významné panství. Alois Tomáš Raimund (1669–1742) stál u zrodu harrachovské sklárny. Bedřich August Gervasius Protasius (1696–1749) založil plátenickou manufakturu a bělidlo v Jilemnicích a započal tak rozmach textilního průmyslu. Jeho syn Arnošt Quido (1723–1783) se naopak soustředil na lesnictví a sklářství. Odkoupil také sklárnu v Harrachově. František Arnošt (1799–1884) nechal vystavět rodovou hrobku v Horní Branné či zámek Hrádek u Nechanic.

„Na dosavadním využívání železnice, sklárny, ale i počínů v oblasti ochrany přírody a turistiky v Krkonoších je dobře patrné, jak mimořádní vizionáři a osvícenci Harrachové byli a jak výraznou stopu u nás zanechali,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Jan Nepomuk hrabě Harrach působil v mnoha odvětvích. Zejména podporoval české zájmy, a

především se soustředil na tlumení nenávisti mezi Čechy a Němci a nabádal je ke spolupráci. Budoval turistické cesty, nechal postavit řadu horských bud a také založil Klub českých turistů v Jilemnici. Na jeho příkaz byly do Horní Branné dovezeny z Osla dva páry lyží, aby lesníkům usnadnily pohyb zasněženou krajinou. Po jejich vzoru byly vyrobeny historicky první domácí lyže. O tři roky později v Jilemnici vznikl Český krkonošský spolek lyžařů a začala se psát historie lyžování v Krkonoších.

Slavný šlechtický rod stál také u založení nejstarší a dodnes nepřetržitě fungující sklárny v Evropě Novosad & Syn. Jilemnický zámek ze 16. století vděčí za svou podobu též hraběti Nepomukovi. I přes nákladné přestavby mu ponechal střídavý renesanční zámek.